

Bevarandeplan för Natura 2000-området Mannagården SE0420314

Mannagården samt slåttergubbe, Foto: Marie Björkander

Grunduppgifter om Mannagården

Län:	Skåne
Kommun:	Östra Göinge
Läge:	1,5 km SV om Broby kyrka
Markägare:	Enskild
Areal:	13,4 ha
Skyddsform:	Saknas
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 2002-02. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12. SAC fastställt av Regeringen 2011-03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länstyrelsen Skåne 2017-12-21 respektive 2017-12-22.
Reviderad:	2017-03-15

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området.

Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

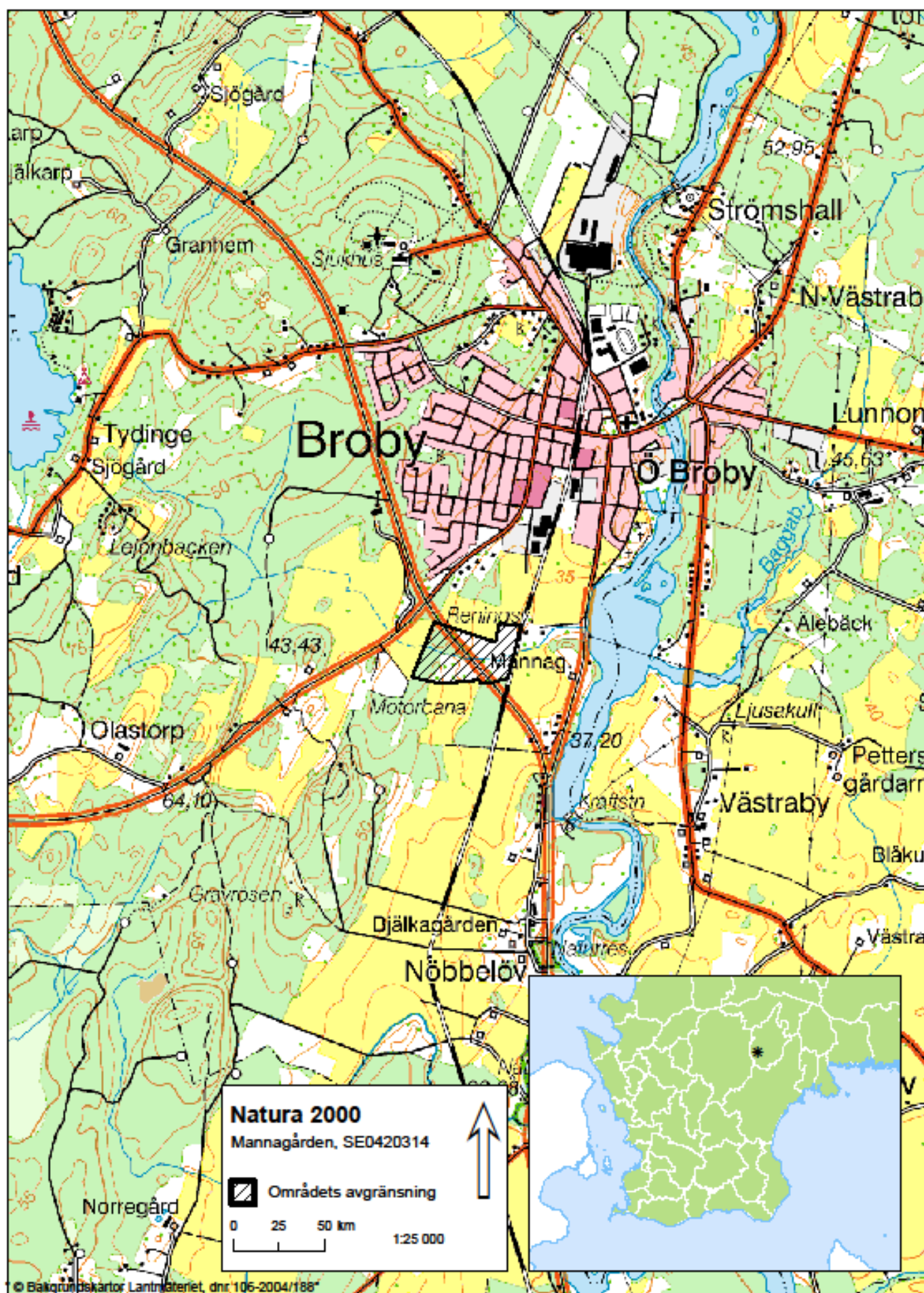
Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	9
Naturtyper	9
Icke-naturtyper	10
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	10
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	11
Skydd och reglering	12
Prioriterade bevarandeåtgärder	12
Restaureringsåtgärder	13
Löpande skötsel	13
Uppföljning	13
REFERENSER.....	13
BILAGOR	13
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	15
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	17
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	18

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Mannagården utgörs av en ogödslad naturbetesmark med mycket höga floravärden. Betesmarken ligger sydost om Broby och delas i två marker av riksväg 19. En liten bäck rinner genom området. Betesmarkerna är blockrik och kulturspår som odlingsrösen och stengården finns utspärrat.

Floran tyder på att marken varit betesmark under lång tid. Floran tyder också på att det varit slåttermark tidigare. Under senare år har området knappt hävdats och sly av främst björk, al och björnbär har slagit upp på stora delar av området. Den fina floran med t.ex. slåttergubbar finns fortfarande kvar men måhända att några av arterna som tidigare fanns har försvunnit. Det verkar som området befinner sig i vad man säger ”den älskliga fasen” Den första tiden efter att hävden har upphört tycks betesmarken blomstra mer än någonsin. Mångfalden av blommande örter är stor eftersom ett flertal ljusälskande växter finns kvar samtidigt som skuggtåliga arter etablerar sig.

Så småningom får träd och buskar fotfäste och växer upp. Marken blir allt mer skuggad och mångfalden av småvuxna, ljusälskande örter ersätts av ett fåtal högvuxna arter. Men även om artrikedomen försvinner på marken så finns det mängder av arter i igenvuxna gamla betesmarker. Här finns ofta gott om svampar, lavar, mossor och insekter. Målet för detta artrika område bör dock vara att området åter hävdas som betesmark eller slåtter. Många fröer kan ligga vilande i marken för att åter gro när rätt förhållanden råder.

På en ägomätningsskarta från 1702 syns att området ingick i byns inägomark, dvs de slåtterängar och åkrar som stängslades in närmast byarna för att hålla undan från boskapen. Ängarna slåtrades årligen för att ge foder till djuren. Skånes norra delar var på 1700-talet klassad som skogsbygd dvs att de grundade sin hushållning främst på skogsbruk men även på boskapsskötsel. Det var för skogen som hemman beskattades. Skogsprodukter och timmer såldes eller byttes sedan mot säd och annat.

Jordarterna består mestadels av Morän men lite silt finns i norr. Berggrunden består av Kvartsfältspatrik omvandlad bergart (gnejs, granitisk gnejs m.m.).

Ca 1,5 km söder om Natura 2000-området ligger ett annat Natura 2000-område, Matsalycke och ytterligare ett område är föreslaget till Regeringen, Olingeåns mynning-Helge å.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Mannagårdens naturtyper med arealer och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030)	0,23	2,9	3,1
*Artrika stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen (6230)		2,6	2,6
Trädklädd betesmark – Ekharar (9070 eller 9071)	0,44	3,0	3,4
Total areal naturtyper	9,1		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
Total områdesareal	13,4		

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatsdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena är att ha hävd på området och bevara den värdefulla floran som finns inom alla naturtyperna inom området (4030, 6230 och 9070). Ingen gödsling får ske.

Motivering:

Mycket vacker och blockrik betesmark med odlingsrösen och stengärden. Området är ogödslat och hyser en artrik flora. Hävdkontinuiteten är lång. En liten bäck rinner genom området. Västra delen är en ekhage medan östra delen är mera öppen med enstaka ek, björk och björnbär.

Bevarandemål

För alla naturtyper

Arealen av stagggräsmarker (6230) ska vara minst 2,6 hektar. Arealen av torra hedar (4030) ska vara minst 3,1 hektar och arealen av trädklädda betesmarker (9070) ska vara minst 3,4 hektar.

Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken, körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvis ska påverka dynamik och struktur.

Fuktig till blöt mark, t.ex. vid stränder/surdrag /utströmningsområden, ska utgöra ett måttligt inslag.

Stagggräsmarker och torra hedar (6230 och 4030)

Regelbundet bete ska påverka området. En artrik blommande flora ska finnas. Typiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Inom 4030 finns de typiska arterna: borsttåg, slåttergubbe, ängsvädd, hirsstarr, knägräs och stagg, inom 6230 finns de typiska arterna: stagg, granspira, blåsuga, nattviol, grönvit nattviol, Jungfru Marie nycklar, månlåsbräken, slåttergubbe, liten blåklocka, knägräs, jungfrulin, ängsvädd bredbrämad bastardsvärmare och violettkantad guldvinge.

Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma.

Träd- och/eller buskskikt ska endast förekomma i måttlig mängd.

Främmande/invasiva arter ska inte förekomma. Ingen igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning.

Trädklädda betesmarker (9070)

Regelbundet bete ska påverka området. En artrik blommande flora ska finnas.

Inom 9070 finns de typiska arterna; gökärt, knägräs, liten blåklocka, stagg och ängsvädd . Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter; ek och bok. Värdefulla träd t ex bärande och blommande träd, spärrgreniga träd, hagmarksträd, hamlade träd, hålträd, grova träd, senvuxna träd m.m. ska finnas och värdefulla träd ska inte avverkas. Det ska finnas död ved av ek och bok t ex som torrträd, hålträd, liggande död ved etc. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier. Det ska finnas solexponerad bark/ved. Ädellövträd ska utgöra ett måttligt inslag i delar av området. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: bok (enstaka); ek (tämligen allmän); hassel (enstaka); Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. - Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd; liggande död ved och stubbar; stående döda eller döende träd; död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar; träd med hackspettsbohål; gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Den trädklädda betesmarken (9070 med undergrupp 9071 - Ekhage)

I västra delen utgörs betesmarken av naturtypen trädklädd betesmark. Trädskiktet domineras av spärrgreniga ekar men man finner även t ex bok och björk. Många av träden är grova, de grövsta är ca 2,9 m i omkrets (92 cm i diameter), de ska vara 2,5 m för att anses vara grova se bilaga 3. Ett tecken på att ett träd är gammalt är att det finns håligheter som innehåller ett brunt trämjöl. Detta kallas mulm och består av trämjöl och rester av de svampar som brutit ned träet. Träden basinventerades 2006 på hålträd och två hålträd utgjordes av bokar och 10 stycken hålträd utgjordes av ek. Åtta träd hade en liten hålighet med lite mulm och tre träd hade medelstort hålighet med mycket mulm. Ett träd hade en mycket stor hålighet, dvs att den var urholkad, då finns endast lite mulm kvar i botten på håligheten inne i trädet. Det sistnämnda trädet hade varit utsatt för blixtnedslag och det är oklart om trädet finns kvar ännu.

Buskskiktet är mer sparsamt med en del björnbär, salixarter och hassel. Markfloran är skuggpåverkad men hävdgynnade växter såsom blåsuga, knägräs, liten blåklocka, stagg, ängsvädd, gökärt, knippfryle, svinrot och vårbrodd går att finna här och var. Området har röjts på bland annat björk, björnbär och hassel. Snår av sötbjörnbär och flera rosarter som t.ex. daggrös, äppelros, luddros, och hartsros finns. Även maskrosorna är ovanliga och skilda från gödselpåverkande ogräsmaskrosor. Arter som Gelerts maskros, lövmaskros, ängsmaskros och kvadratmaskros finns till exempel.

Den trädklädda betesmarken har varit mycket mer öppen tidigare än vad den är idag (tittar man på flygbilder från 1947 var området nästan helt öppet). Det skulle därför inte anses vara negativt om den på längre sikt öppnades upp mer i trädskiktet.

Eftersom naturtypen till största delen är ohävdad med följd att massor av sly kommit upp så har naturtypen en icke-fullgod bevarandestatus. Ett mindre parti hävdas genom kalvgömmor som placeras ut i marken.

Den torra heden (4030)

På de mer höglanta öppna områdena dominerar den torra heden. Vegetationen är rödvenhed och växter såsom ljung, stenmåra, borsttåg, blodrot, blåsuga, ängsvädd, fårsvingel, gråfibbla, gökärt, hirsstarr, knägräs, jungfrulin, rödven, slättegubbe, stagg och ärenpris.

Träd- och buskskiktet är sparsamt med bland annat hagtorn och björnbär. Kraftiga röjningar har gjorts för att hålla efter björnbären. Några värdefulla ekar med håligheter finns inom den torra heden också. Eftersom naturtypen till största delen är ohävdad med följd att massor av sly kommit upp så har naturtypen en icke-fullgod bevarandestatus.

Staggheden (6230)

Mellan de torra partierna och de riktigt våta partierna finner man staggheden.

Mannagårdens stagghed är på sina håll mycket artrik och växter såsom, blodrot, liten blåklocka, blåsuga, granspira, gökärt, hirsstarr, grönvit nattviol jungfrulin, månårsbräken, piggstarr, knägräs, slättegubbe, Jungfru Marie nycklar småvänderot, stagg, svinrot och ängsvädd förekommer. Det finns också flera ängsmaskrosor. Fjärilsarterna bredbrämrad bastardsvärmare och violett kantad guldvinge finns också.

Eftersom naturtypen till största delen är ohävdad med följd att massor av sly kommit upp så har naturtypen en icke-fullgod bevarandestatus.

Icke-naturtyper

Förutom ovanför beskrivna naturtyper finner man även våta partier som domineras av bland annat älgört och tuvtåtel som inte bedöms vara någon naturtyp även om de på sina håll är artrika. Här finns också vindaggekåpa, granspira och borsttåg.

Genom området rinner en mindre bäck som delvis är rätad. Utmed bäcken finns mycket bäckbräsma och ängsbräsma samt spridda förekomster av smörbollar, gökblomster och hårvänderot. Flera kärrmaskrosor finns också. Träd som al, ask, rönn samt buskar av salix finns i den västra delen vid ån. I bäcken finns vattenmöja och rödlånke.

I den södra delen väster om vägen finns ett mindre bestånd utav relativt ung al.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen.

Det underlättar eventuell tillståndsprovning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- För svag eller utebliven hävd som leder till att naturtyperna växer igen med buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Utebliven röjning av igenväxningsvegetation leder till att området blir mer skogsartat när sly av al och björk m.m. växer upp till fullvuxna träd.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) från annan källa än från betande djur som skadar mark och vegetation. Tillskottsutfodring av betesdjur ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna får inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning. Detta är extra viktigt här där det aldrig har gödslats förr.
- Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Spridning av invasiva arter.
- Avverkning av värdefulla träd inom de trädklädda betesmarkerna (9070) eller i omkringliggande områden.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom de trädklädda betesmarkerna (9070).
- Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Igenväxning som skuggar ut värdefulla träd och minskar hålträdens och de grova trädens livslängd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.

Skydd och bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller

utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art- och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och reglering

Området saknar skydd och har ingen miljöersättning. Hävden är bristfällig idag och sly av björk, al och björnbär finns. Igenväxning är värst på den västra sidan men finns även på östra sidan. Det skulle behövas någon form av skötselavtal på marken. Om markägaren inte har djur kvar längre bör en arrendator kunna ta vid när det gäller skötseln.

Objektet kommer att läggas in som ett DOS-objekt (Digitalt Områdesskydd) så att området kan utredas vidare för framtida skydd i form av naturreservat eller naturvårdsavtal. Området är dock inte prioriterat för naturreservat då skog prioriteras.

De nödvändiga bevarandevärdena är inte reglerade idag.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Den allra viktigaste bevarandeåtgärden i Mannagården är att det kommer på bete i området igen och att någon form av skötselavtal upprättas på marken så att det sker regelbundet varje år. Miljöstöd fungerar också som avtal men det behövs göras ett stort röjningsarbete för att få stöd på alla delarna. Röjning och gallringar på buskar och träd krävs på mycket stora delar av området, främst i de västra delarna men också längst bort i öster. Även på andra delar av den östra delen behövs

röjningar/gallringar tex. har björnbären redan expanderat in i det område där granspiran finns och röjningsinsatser krävs snarast.

Restaureringsåtgärder

- Den viktigaste åtgärden i Mannagården är att få hela området betat igen. Regelbunden hävd behövs för att gynnsam bevarandestatus ska kunna etableras.
- Röjning av sly, träd och buskar som kommit upp under senare år måste göras. För att undvika röjgödslingseffekter kan inte allt tas på en gång. Man vill undvika att ett nytt stort sly-bestånd kommer upp. Eventuellt kan en del träd ringbarkas för att dö mer sakta.
- Røj björnbär, speciellt i den västra delen i anslutning till den trädklädda betesmarken.
- Lämna kvar en del träd i anslutning till bäcken så att vattnet beskuggas.
- Lämna kvar efterträdare i olika åldrar till de gamla grova träden så att de kan ta över när de grova träden försvunnit.
- Naturvårdsbränning kan vara ett alternativ för att få bort gammal förna så att friskt nytt gräs kommer upp.

Löpande skötsel

- Ett bra betestryck tillsammans med återkommande röjningar av björk, al och björnbär krävs årligen.
- Spara kvar en del död ved efter avverkningar.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

Artdatabankens Artfaktblad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.

Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.

Länsstyrelsen i Kristianstads län, 1996. Från Bjäre till Österlen – Skånska natur- och kulturmiljöer.

Fälth's Tryckeri, Värnamo. 1996.

Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.

Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund

Skogsstyrelsen, *Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsen. 2000.

Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Kristian Nilsson

Senast reviderad 2017-03-23 av Marie Björkander

Natura 2000-området Mannagården, SE0420314 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

4030 - Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen

6230 - Artrika stagg-gräsmarker nedanför trädgränsen

9071 - Trädklädd betesmark - Ekhagar

Icke-naturtyper

6911 - Öppen kultiverad betesmark

6917 - Betad skog

6930 - Åker

6950 - Väg

909 - Lövsumpskog (lövskog på blöt mark)

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per träslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per träslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per träslag.** Med ”gamla träd” avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Naturtyp/Organism grupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Torra hedar (4030)			
Kärlväxter			
	borsttåg	<i>Juncus squarrosus</i>	NT
	granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
	grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F
	slättergubbe	<i>Arnica montana</i>	VU
	ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia subsp. bifolia</i>	NT
Fjärilar	bredbrämad bastardsvärmare	<i>Zygaena lonicerae</i>	NT
	slättergubbemal	<i>Digitivalva arnicella</i>	VU
	violettkantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
	ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT
Grod- & kräldjur	huggorm	<i>Vipera berus</i>	F
Staggräsmarker (6230)			
Kärlväxter			
	granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
	grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F
	Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	F
	månlåbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	NT
	slättergubbe	<i>Arnica montana</i>	VU
	smörbollar	<i>Trollius europaeus</i>	F
	svarttandad maskros	<i>Taraxacum duplidentifrons</i>	VU
Fjärilar	bredbrämad bastardsvärmare	<i>Zygaena lonicerae</i>	NT
	mindre bastardsvärmare	<i>Zygaena viciae</i>	NT
	slättergubbemal	<i>Digitivalva arnicella</i>	VU

	violettkantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
	ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT
Trädklädda betesmarker (9070)			
Kärlväxter	granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
	grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	F
	slättergubbe	<i>Arnica montana</i>	VU
	nattviol	<i>Platanthera bifolia ssp. bifolia</i>	F

Bevarandeplanen för Mannagården

Syftet med Natura 2000-området Mannagården i Östra Göinge kommun är att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. De prioriterade bevarandevärdena i Mannagården är att få hävd i området och bevara den värdefulla floran som finns inom alla naturtyperna inom området (4030, 6230 och 9070). Ingen gödsling får ske.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000- området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane